Pobrano z otouczelnie. więcej arkuszy oraz wyszukiwarki uczelni i kierunków studiów

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

WYPEŁNIA ZDAJĄCY	
KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **M-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2023*

JĘZYK BIAŁORUSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
MMBB-R0-100-2305

DATA: **17 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **35**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY
Uprawnienia zdającego do:
☐ dostosowania zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule,** z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron.
   Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Możesz korzystać ze słownika języka białoruskiego.

Lista lektur obowiązkowych w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024
(zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi)

Poziom podstawowy
Францыск Скарына, *Прадмова да ўсёй Бібліі*
Ян Баршчэўскі, *Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях* (*Плачка*, выбраныя фрагменты)
Канстанцін Вераніцын, *Тарас на Парнасе*
Кастусь Каліноўскі, *Пісьмы з-пад шыбеніцы, Мужыцкая праўда № 1*
Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч, *Пінская шляхта*
Францішак Багушэвіч, *Прадмова да Дудкі беларускай, Калыханка,* выбраныя вершы
Змітрок Бядуля, *На Каляды к сыну, Пяць лыжак заціркі*
Цётка, *Шануйце роднае слова*
Максім Багдановіч, *Апокрыф, Хто мы такія, Санет*, выбраныя вершы
Максім Гарэцкі, *Рускі, Стары прафесар*
Янка Купала, *Курган, Незалежнасць*, *Явар і каліна*, *Спадчына*, выбраныя вершы
Якуб Колас, *Новая зямля*, *Што яны страцілі*
Кузьма Чорны, *Макаркавых Волька*
Наталля Арсеннева, *Малітва*, выбраныя вершы
Ларыса Геніюш, *Маці мая сялянская…*, выбраныя вершы
Янка Брыль, *Галя, Маці*
Ян Скрыган, *Слепата*
Іван Шамякін, *Дзеці настаўніцы*
Іван Мележ, *Людзі на балоце* (фрагмент *Сватаўство*)
Барыс Сачанка, *Чаравікі-туфелькі*, *Дарога праз лес*
Уладзімір Караткевіч, *Зямля пад белымі крыламі* (фрагмент раздзела *Зялёны шум*, фрагмент *Людзі зямлі беларускай*), *Дзікае паляванне караля Стаха* (фрагмент *Расказ легенды пра караля Стаха*), *На Беларусі Бог жыве*, выбраныя вершы
Ніл Гілевіч, *Каб людзьмі між людзей пачувацца*
Сакрат Яновіч, *Гасцінец*, *Прыгожай, Бацькаў гнеў*, *Вёха – багіня ганьбы*
Яўгенія Янішчыц, *Ты пакліч мяне. Пазаві...*, выбраныя вершы
Аляксей Дудараў, *Вечар* (фрагменты з дзеі першай)
Васіль Быкаў, *Аблава*, *Калі хочацца жыць*
Алесь Барскі, *Беластоцкі край, Я сын зямлі беластоцкай...*, *Селянін, як тварэц...*, выбраныя вершы
Святлана Алексіевіч, *Чарнобыльская малітва* (фрагмент *Самотны чалавечы голас*)
Барыс Пятровіч, *Спачатку была цемра* (фрагмент 1-га раздзела часткі другой)
Ігар Бабкоў, *Хвілінка* (фрагмент 6-га раздзела часткі *Паветраны шар*).

Poziom rozszerzony
Максім Багдановіч, *За сто лет*
Максім Гарэцкі, *Фантазія*
Якуб Колас, *У палескай глушы* (фрагмент *XVI часткі)*
Янка Купала, *Тутэйшыя*
Рыгор Барадулін, *Жыццё і паэзія*
Сакрат Яновіч, *Пад знакам Арла й Пагоні* (фрагмент *30. Эліты)*
Ларыса Геніюш, *Споведзь*
Надзея Артымовіч, *Ёсць тое...,* выбраныя вершы
Алесь Разанаў, *Sumus ne simus,* выбраныя вершы
Вольга Рымша, *Рэквіем*
Уладзімір Арлоў, *Незалежнасць – гэта...*
Барыс Пятровіч, *Трызненні* (фрагмент *Шчасце быць – 1).*

Inne lektury obowiązkowe zamieszczone w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023*, do których również można się odwołać

Poziom podstawowy
Максім Танк, *Рукі маці*, выбраныя вершы
Віктар Швед, *Беласточчына*, выбраныя вершы
Уладзімір Някляеў, *Праводзіла з дому*, выбраныя вершы
Віктар Шніп, *Жыццё, нібыта нітка Арыядны...*, выбраныя вершы.

Выберы адну з прыведзеных ніжэй тэм і напішы сачыненне.

- Твая праца павінна складацца не менш чым з **350 слоў**.
- Нумар выбранай тэмы ўпішы ў рамку.
- Запішы сачыненне ў адпаведным месцы. Не пішы на палях.
- Сачыненне напішы па-беларуску.

Тэма 1. (0–35)

Выбар паміж служэннем народу і служэннем мастацтву – ці можна іх спалучыць? Паразважай над пытаннем на аснове параўнаўчай інтэрпрэтацыі прыведзеных ніжэй тэкстаў Янкі Купалы *За ўсё...* і Уладзіміра Караткевіча *Паэт*.

Янка Купала

За ўсё...

За ўсё, што сёння маю,
Што даў мне мой народ:
За кут у родным краю,
За хлеб-соль без клапот, –

Я адплаціў народу
Чым моц мая магла:
Зваў з путаў на свабоду,
Зваў з цемры да святла.

Для Бацькаўшчыны беднай,
Для ўпаўшых яе сіл
Складаў я гімн пабедны
Сярод крыжоў, магіл.

Змагаўшыся з напасцяй
За шчасце для людзей,
Не раз пісаў ў няшчасці
Крывёй з сваіх грудзей.

Уносіў гэтым долю
Сваю для ўсіх дабра,
А болей... Што ж там болей
Жадаць ад песняра?!

Янка Купала, *За ўсё…*, knihi.com

Уладзімір Караткевіч
Паэт

Брусок спявае ціхую малітву,
Ды зрэдку іскру кіне над сабой –
Пакуль нажы не зазвіняць у бітве
І шаблі горда не ўзнясуцца ў бой.
Няма ў яго ні вастрыя, ні джала,
Патрэбен ён хіба сярпам крывым,
Пакуль у похвах спяць усе кінжалы,
Усе нажы, наточаныя ім.
І на папрок, чаму не йдзе ён біцца
Чаму ён не падобны да мяча,
Ён сціпла спіць у нейкай там брусніцы,
Пакуль тупіцца сталі прыйдзе час.
Але ж, узяты у баі няроўным,
Палонны нож – як спынены парыў –
Хіба сказаў даспехам у катоўні,
Які брусок і дзе яго вастрыў?
Маўчаў, як нож. Маўчаў, як крыж на полі,
Бо ведаў ён няпісаны закон:
Спявае нож у час вайны за волю,
Брусок – у рабства час спявае ён.
Калі ж залье крывёй радзімы пожні,
І пойдзе гнеў да эшафотных стром,
І зломіцца аб сталь кінжал апошні –
Ну што ж?
Тады ўжо можна і бруском.

Уладзімір Караткевіч, *Паэт*, knihi.com

Тэма 2. (0–35)
Рамантычныя матывы ў беларускай літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на прыведзены ніжэй тэкст Альгерда Бахарэвіча і два выбраныя творы беларускай літаратуры.

Альгерд Бахарэвіч
Ключ ад краіны

У 1980 годзе ў італьянскім выдавецтве „Bompiani” выйшаў першы раман тады яшчэ не надта вядомага вучонага-медыевіста Умберта Эка пад назваю „Імя ружы”. […]

У тым самым годзе […] у беларускім часопісе „Маладосць” друкаваўся па частках новы твор даўно ўжо прызнанага ў Савецкім Саюзе пісьменніка Уладзіміра Караткевіча „Чорны замак Альшанскі”. Яны былі амаль аднагодкі (Эка маладзейшы за Караткевіча на два гады); абодвух жывіла дзіўная, дзіцячая любоў да гісторыі. Італьянскага аўтара наперадзе чакала сусветная слава, кожная яго наступная кніга зробіцца падзеяй […]. Цяжка хвораму Караткевічу, які ўжо напісаў усе свае самыя значныя кнігі, у 1980-м заставалася жыць менш за чатыры гады. Яго слава так і не выйшла за межы славянскага свету. Тым не менш у самой Беларусі ён мае статус куды больш культавы,

чым Эка ў цэлым свеце. Яшчэ зусім маладым літаратарам Эка меў у сваім распараджэнні гатовую гісторыю Італіі і Еўропы, процьму навуковых даследаванняў і артэфактаў, што валяліся пад нагамі, а таксама італьянскі нацыянальны міф. Маладому Караткевічу сваю Беларусь з яе гісторыяй і яе міфам трэба было стварыць. Вычытаць між чужых радкоў. Убачыць там, дзе замест гісторыі, здавалася, было закатанае ў бетон нічыйнае поле. Уявіць. Напісаць. Прыдумаць. […]

Калі б у беларусаў не было сваёй гісторыі, яе трэба было б выдумаць. Гэта таксама Караткевічавы словы, нешта сярэдняе паміж міжвольным прызнаннем і маніфестам. У розных апытаннях кшталту „Як я стаў тым, кім я стаў” Караткевіч мусіць ісці на першым месцы сярод названых крыніц уплыву, і з вялікім адрывам. Менавіта ён шмат каго зрабіў беларусам. Дапамог выдумаць сябе. У кожнага з яго чытачоў атрымлівалася па-свойму. У меру ўласных таленту, фантазіі і густу. […] Але кожнага Караткевіч у свой час чапляў – варта было разгарнуць кнігу, любы з раманаў. […]

Караткевіч – чалавек з ключом, яго мэта – адкрыць, завабіць, паказаць дарогу. У прадмове яго кнігі для школьнікаў „Зямля пад белымі крыламі” ён сам кажа пра тое, што дае чытачам „ключ ад краіны”: а далей вы ўжо самі... […]

У чым часцей за ўсё абвінавачваюць Караткевіча, дык гэта ў тым, што ён браў чужыя і ўжо даўно распрацаваныя сюжэты і пераносіў іх на беларускую глебу. Так бы мовіць, яшчэ больш спрашчаў сабе тую „простую задачу”. […] Можна падумаць, Эка з нічога ствараў свае лабірынты і выспы. […]

Аддаючы належнае Караткевічу-паэту і Караткевічу-драматургу, не буду крывіць душой. Перш за ўсё ён празаік. І наўрад ці зрабіўся б тым Караткевічам, калі б абмежаваўся вершамі […]. Усё б гэта так і засталося проста словамі – і новая вера не была б створаная. Сярод яго прозы я вылучаю для сябе „Паляванне”, „Каласы”, „Хрыста” і „Ладдзю” – такі вось квадрат Караткевіча. Усе гэтыя тэксты падобныя паміж сабою – і кожны ўтварае неабходны кут, без якога іншыя нешта губляюць. Чатыры кірункі, як чатыры бакі свету, якім адкрываецца яго Беларусь. Якая заўжды ў цэнтры. Як той пакой бібліятэкі, у які ніколі не трапіць.

Караткевіч – апошні рамантык беларускай літаратуры. І наўрад ці ўжо нехта адбярэ ў яго гэты тытул. Бо ён выдумаў нам месца, дзе мы жывём. „Балотныя Яліны і іх ваколіцы”. Кнігу, разгорнутую на самым цікавым месцы.

Паводле: Альгерд Бахарэвіч, *Ключ ад краіны*, svaboda.org

WYPRACOWANIE

na temat nr

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Tabele wypełnia egzaminator!

				*Jeżeli **0 pkt** – wskaż powód.*		
1.	**Spełnienie formalnych warunków polecenia**	**0**	**1**	*Brak lektury obowiązkowej.*	*Nie dotyczy problemu.*	*Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.*

											Liczba błędów rzeczowych	***OGÓŁEM KLiK***
2.	**Kompetencje literackie i kulturowe**	0	1	2	3	4	5	6	7	8		
		9	10	11	12	13	14	15	16			

3a	**Struktura wypowiedzi**	**0**	**1**	**2**	**3**
		G	F E	C D	B

		Liczba błędów w spójności				
3b	**Spójność wypowiedzi**		**0**	**1**	**2**	**3**

3c	**Styl wypowiedzi**	**0**	**1**

		Liczba błędów językowych								
4a	**Zakres i poprawność środków językowych**		**0**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
			3H 3G 3F 2H 2G 1H	3E 2F 1G	3D 2E 1F	3C 2D 1E	3B 2C 1D	3A 2B 1C	2A	1B

		Liczba błędów ortograficznych			
4b	**Poprawność ortograficzna**		**0**	**1**	**2**

		Liczba błędów interpunkcyjnych			
4c	**Poprawność interpunkcyjna**		**0**	**1**	**2**

Łączna liczba punktów: ……………………

BRUDNOPIS ***(nie podlega ocenie)***

JĘZYK BIAŁORUSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK BIAŁORUSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK BIAŁORUSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023